

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
ДУНАЙСЬКИЙ ІНСТИТУТ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ

Схвалено рішенням Вченої ради ДІВТ
протокол № 5 від
«15» квітня 2021 р.

Введено в дію:

розпорядження від 16 квітня 2021 р.
№ 11-10-32

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО
ПРОЦЕСУ
В ДУНАЙСЬКОМУ ІНСТИТУТІ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ
ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА
ТЕХНОЛОГІЙ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Актуальність розвитку soft skills обумовлена тим, що на сучасному етапі суспільного розвитку, що характеризується динамічними інноваційними процесами, змінюється погляд на професіограму молодого фахівця. Тому пріоритетом для Дунайського інституту водного транспорту Державного університету інфраструктури та технологій є підготовка конкурентоспроможних фахівців, спрямованих на професійну успішність.

1.2. Положення про формування soft skills у учасників освітнього процесу Дунайського інституту водного транспорту Державного університету інфраструктури та технологій (далі – Положення) визначає мету та напрями розвитку soft skills через систему професійного удосконалення учасників освітнього процесу, які комплексно впливають на формування репутаційного капіталу Дунайського інституту водного транспорту Державного університету інфраструктури та технологій (далі – Інститут) та відповідають потребам суспільства в цілому та роботодавців морської галузі зокрема.

1.3. Положення розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», чинних Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 р. № 365), Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG-2015), наказу Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 977 «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», Методичних рекомендацій для експертів Національного агентства щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми (рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти протокол від 29 серпня 2019 р. № 9) та інших нормативних документів Міністерства освіти і науки України, професійних стандартів викладачів ЗВО, рекомендацій Всесвітнього економічного форуму (м. Давос).

1.4. Політика розвитку soft skills в Інституті базується на принципі сприяння створенню умов для формування навичок комунікації, лідерства, здатності брати на себе відповідальність, працювати в критичних умовах, вміння полагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості deadline (вчасного виконання поставлених завдань), здатності логічно і критично мислити, самостійно приймати рішення, креативності, знання англійської мови тощо.

1.5. Положення розроблено для всіх учасників освітнього процесу в Інституті: здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних працівників, навчально-допоміжного, адміністративно-управлінського персоналу Інституту.

2. НАПРЯМИ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ РОЗВИТКУ SOFT SKILLS

2.1. Інститут, як заклад вищої освіти, що готує фахівців морської галузі, орієнтується в освітній діяльності на вимоги роботодавців, які вимагають від моряків наявність освітніх кваліфікацій, за якими випускникам можуть присвоюватись звання осіб командного складу морських суден відповідно до вимог 5 Міжнародної конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року, з поправками, та національних вимог щодо підготовки моряків (спеціалізація 271.01 «Навігація і управління морськими суднами», 271.02 «Управління судновими технічними системами і комплексами», 271.03 «Експлуатація суднового електрообладнання і засобів автоматики») та розвинуті загальні компетенції визначені у Стандарті вищої освіти за спеціальністю 271 «Річковий та морський транспорт», який затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 13.11.2018 № 1239.

Перелік компетентностей, які формують soft skills:

ЗК1. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК2. Здатність використовувати англійську мову у письмовій та усній формі, у тому числі при виконанні професійних обов'язків.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність приймати та реалізовувати обґрунтовані управлінські рішення в рамках прийнятної ризику.

ЗК6. Здатність працювати в команді, організовувати роботу колективу, у тому числі, в складних і критичних умовах.

ЗК7. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК8. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК9. Цінування та повага мультикультурності.

2.2. У політиці формування та розвитку soft skills беруть участь усі структурні підрозділи Інституту.

2.3. Основними структурними підрозділами Інституту, які формують політику розвитку soft skills, є:

– кафедри Інституту у взаємодії з Радою з якості освіти;

– студентська рада Інституту;

– практичний психолог.

2.4. Основні завдання структурних підрозділів щодо розвитку soft skills:

2.2.1. Кафедри Інституту у взаємодії з Радою з якості освіти та з гарантантами освітніх програм скеровують свою діяльність із забезпечення якості освіти на розроблення, моніторинг, перегляд та розвиток освітніх програм спрямовують свою діяльність на розроблення, моніторинг,

оновлення освітньо-професійних програм (далі – ОПП) з метою забезпечення набуття здобувачами вищої освіти soft skills упродовж періоду навчання, які відповідають цілям та результатам навчання ОПП.

2.2.2. Студентська рада Інституту – забезпечує організацію та проведення заходів, спрямованих на формування особистості бути конкурентоспроможною.

2.2.3. Практичний психолог – проведення тренінгів, консультацій з учасниками освітнього процесу з питань особистісного та професійного розвитку, а також усвідомлення необхідності формування та розвинення як професійних навичок, так і soft skills задля успішної професійної діяльності.

2.5. Основна ідея концепції формування soft skills – це створення так званого «емоційного інтелекту» у здобувачів, здатних не тільки засвоювати професійні компетентності, а і формувати: соціально-комунікативні здібності (комунікативні навички; міжособистісні навички; групова робота; лідерство; кооперація; соціальний інтелект; відповідальність; етика спілкування; вибудовування взаємовідносин; вміння працювати в команді та висловлювати власну думку); когнітивні навички (критичне мислення; навички вирішення проблем; інноваційне мислення; управління інтелектуальним навантаженням; навички самоосвіти; інформаційні навички; тайм-менеджмент); особисті якості і складові емоційного інтелекту (емоційний інтелект; чесність; оптимізм; стресостійкість; пунктуальність; гнучкість; креативність; мотивація; емпатія). Очевидно, що жодні з навичок не є взаємовиключними, а планомірний розвиток кожної категорії soft skills позитивно сприяє професійним успіхам фахівців морської галузі.

2.6. Інститут формує особистість шляхом патріотичного, правового, екологічного виховання, утвердження в учасників освітнього процесу моральних цінностей, соціальної активності, громадянської позиції та відповідальності, здорового способу життя, вміння вільно мислити та самоорганізовуватися в сучасних умовах і створює необхідні умови для реалізації учасниками освітнього процесу їхніх здібностей і талантів.

2.5. Усвідомлюючи сучасні вимоги ринку праці, в Інституті розробляються не лише освітньо-професійні програми, що включають вимоги до рівня розвитку загальних та фахових компетентностей у здобувачів вищої освіти, але й створюється особливе освітнє середовище, яке здатне забезпечити формування цих компетентностей. Це досягається за допомогою вивчення сучасних тенденцій та попиту на креативних фахівців на зовнішньому ринку праці, експериментування з різними формами і методами навчання і викладання (комунікативні тренінги, навички академічного письма тощо), побудова освітнього процесу за системою проєктного або проблемного навчання.

2.6. Інститут підтримує рекомендації Всесвітнього економічного форуму щодо розвитку таких навичок soft skills:

- аналітичне мислення та інноваційність;
- активне навчання та стратегії навчання;
- розв’язання складних проблем;

- критичне мислення та аналіз;
- креативність, оригінальність та ініціативність;
- лідерство та соціальний вплив;
- витривалість, стресостійкість та гнучкість;
- логічна аргументація, розв'язання проблем та формування ідей.

2.7. Інститут підтримує пропозиції ключових зовнішніх стейкхолдерів, які акцентують увагу на наступних якостях, які є пріоритетними в професійній діяльності сучасного моряка:

- командна робота – здатність працювати в команді і виконувати свої завдання, поєднуючи індивідуальні навички з іншими членами команди для досягнення загальної мети;
- комунікативні навички – здатність передавати інформацію людям чітко, просто, ефективно і зрозуміло;
- гнучкість – спроможність прийняти негативні та неочікувані зміни і негайно шукати нові творчі рішення;
- лідерство – здатність приймати рішення і керувати підлеглими;
- тайм-менеджмент – набір методик і технологій, які дають можливість людині здійснювати планування особистого часу з метою підвищення ефективності та раціональності його використання;
- стресостійкість - комплекс особистісних якостей, що дозволяють переносити значні інтелектуальні, вольові та емоційні навантаження без особливих шкідливих наслідків для власного здоров'я та здоров'я оточуючих;
- прийняття рішень – вміння визначити найкращий шлях, що забезпечує максимальну ефективність і успішність отримання результату з мінімальними витратами особистих чи командних ресурсів;
- управління конфліктами – вміння домовлятися, мінімізувати конфліктні ситуації і не допустити напруженої атмосфери у команді.

2.8. Дунайський інститут водного транспорту Державного університету інфраструктури та технологій має власну політику щодо формування soft skills у всіх учасників освітнього процесу через систему особистісного розвитку.

2.8.1. Для здобувачів освіти передбачені різновекторні можливості формування soft skills, а саме:

- 1) інтерактивність дисциплін загальної та професійної підготовки, які забезпечують компетентності майбутнього в межах спеціалізації;
- 2) індивідуальна траєкторія навчання здобувача передбачає вибір окремих дисциплін з переліку дисциплін самостійного вибору у кожній освітньо-професійній програмі;
- 3) неформальна освіта – очна (тренінги, майстер-класи, семінари, майстерні тощо), дистанційна (масові відкриті онлайн-курси, вебінари). Здобувачі мають право на визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті згідно Положенню про визнання результатів навчання,

отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти Державного університету інфраструктури та технологій;

4) інформальна освіта – лекції, відеоуроки, спілкування з фахівцями тощо;

5) speaking club, інтелектуальні ігри типу фінансової гри на основі соціально-економічного симулятора із управління ресурсами «Життєвий капітал», волонтерські, соціально-корисні проекти;

6) організація роботи студентського самоврядування;

7) можливість вивчення курсу «Soft skills для моряків» як вибіркової компоненти освітніх програм;

8) залучення до активної громадської та волонтерської діяльності.

2.8.2. Для науково-педагогічних працівників розвиток soft skills відбувається через:

1) систему безперервного професійного розвитку згідно з Положенням про безперервний професійний розвиток педагогічних та науково-педагогічних працівників Державного університету інфраструктури та технологій та Положенням про підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників Державного університету інфраструктури та технологій;

2) формування здатності будувати траєкторію кар'єрного зростання, долати труднощі й психологічні бар'єри, які заважають особистісному та професійному розвитку;

3) програми академічної мобільності;

2.8.3. Для інших учасників освітнього процесу розвиток soft skills відбувається шляхом їх залучення до тренінгових програм, навчальних семінарів, курсів; та передбачає набуття ключових компетенцій, навичок і якостей, серед яких: навички самоосвіти, уміння працювати із джерелами інформації, прагнення саморозвитку, налаштованість отримувати новий професійний досвід; креативність, здатність генерувати принципово нові ідеї; націленість на результат і здатність бути відповідальним за результати діяльності; здатність до професійного зростання і навчання впродовж життя; толерантність, відмова від будь-яких проявів дискримінації за гендерною, расовою, національною, релігійною приналежністю; уміння уникати конфліктів або адекватно діяти в умовах конфліктної ситуації; здатність до ефективного виконання навчальних, професійних задач шляхом поєднання традиційних і новітніх інформаційно-комунікаційних технологій та ін.

2.9. Шляхи розвитку soft skills:

– участь учасників освітнього процесу в конференціях;
– підготовка доповідей із застосуванням презентації онлайн та офлайн;

– проходження практик, професійна діяльність;

– неформальна/інформальна освіта;

– узагальнення та застосування досвіду колег, інших внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів;

– залучення до волонтерства та самоврядування.

2.10. Форми розвитку soft skills - онлайн-курси на освітніх платформах, тренінги, майстер-класи, семінари, короткотермінові чи довготривалі проекти, практикуми онлайн та офлайн, гостьові лекції та інші форми проведення навчальних занять з різних освітніх компонентів обов'язкового та вибіркового блоку освітньо-професійних програм «Навігація і управління морськими суднами», «Управління судновими технічними системами і комплексами», «Експлуатація суднового електрообладнання і засобів автоматики» спрямовані на розвиток універсальних компетенцій, які представлені як модель «4К»: communication (комунікація), cooperation (кооперація, співробітництво), creativity (креативність), criticalthinking (критичного мислення).

3. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

3.1. Дане Положення набуває чинності з моменту його затвердження.

3.2. Зміни та доповнення до Положення вносяться та затверджуються Вченою радою Інституту у тому ж порядку, що й саме Положення.